

HUMANITIES INSTITUTE
Feruza Shermatova-Omerani, Ph.D.

ANDREI (1981) Zuura Sooronbaeva (1924-2012)

Kaynaklar:

Sooronbaeva, Z. (tarih yok). *Andrei* [Sesli kitap]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=EPNeh1co31k>

GENEL BILGI

Yazar

Erken Yaşamı ve Gazetecilik Zuura Sooronbaeva, 15 Ağustos 1924'te Kırgızistan'ın Ak-Suu ilçesine bağlı Colgolot köyünde doğdu. 1940 yılında ortaokuldan mezun olduktan sonra Ysyk-Köl Pravdası (Issık Göl Gerçeği) gazetesinde sekreter-daktilo olarak çalışmaya başladı. 1959 ile 1974 yılları arasında bölgesel gazete Kommunistik Emgek'te (Komünist Emek) muhabir olarak görev yaptı. Daha sonra yeniden Ysyk-Köl Pravdası'na dönerek gazetecilik kariyerini 1979 yılına kadar sürdürdü.

Şiir ve Edebiyata İlk Adımlar Sooronbaeva edebiyat hayatına şair olarak başladı. İlk şiir kitabı *Benim Köyüm (Menin Aiylm)* 1960 yılında yayımlandı. 1966'da çıkan *Dostluk (Dostuk)* adlı kitabında şiirlerinin yanı sıra *Dostluk (Dostuk)* ve *Evlalık Oğul (Asyrandy Uul)* adlı manzum hikâyeler de yer aldı. Eleştirilenler başlangıçta onun şiirden düzyazıya geçişini kuşkuyla karşılarsa da, kısa sürede yetenekli bir hikâye ve roman yazarı olduğunu kanıtladı.

Nesir Alanındaki Başarısı İlk önemli düzyazı eseri *Aster Çiçekleri (Astra Gülü)* 1971 yılında yayımlandı ve ona geniş bir ün kazandı. 1970'li yıllarda *Yetimler (Jetimder)*, *Andrey (Andrei)* ve *Ak Saçlı Kadın (Ak Chach Ayal)* gibi önemli eserler kaleme aldı. 1980'li yıllar da onun için oldukça verimli geçti. Bu dönemde *Dağlar Bilir (Toolor Bilet)* adlı öykü kitabını, çocuklar için yazdığı *Dinlen Anne (Es Alchy, Apa)* adlı eseri ve *Leningrad'dan Gelen Mektup (Leningraddan Kelgen Kat)* adlı uzun öyküsünü yayımladı. Eserleri, sıradan insanların hayatını ve gündelik yaşamı gerçekçi ve duygusal bir derinlikle yansıtmaları sayesinde geniş bir okur kitlesine ulaştı. En tanınmış eserlerinden biri olan *Yabancı (Choochun Kishi)* 1988 yılında yayımlandı. Bir karı-koca arasındaki acı dolu duygusal ilişkiyi konu alan roman büyük ilgi gördü ve yazara yeniden edebi saygınlık kazandı. Okurların isteği üzerine 2002 yılında devamı yayımlandı ve eser günümüzde de güncelliğini korumaktadır.

Drama ve Tiyatro Sooronbaeva tiyatro alanında da eserler verdi. *Damat (Erkek Kolukmy)*, *Kırık Türbe (Singan Mazar)*, *Zenginlik ve Aşk (Baylyk jana Mahabat)* ve *Ateşli Şafak (Örttüü Tang)* adlı oyunları bunlar arasındadır. *Kırık Türbe* adlı oyunu Kazakçaya *Hastalık (Ildet)* adıyla çevrilmiş ve Abay Jambul Tiyatrosu'nda sahnelenmiştir. Daha sonra Kazakistan ve Rusya'da da temsil edilmiştir.

Ödülleri ve Mirası Sooronbaeva 1953 yılında Sovyet Gazeteciler Birliği'ne, 1954 yılında ise Sovyet Yazarlar Birliği'ne üye oldu. Kırgızistan Yüksek Sovyeti tarafından takdir belgeleriyle ödüllendirildi; II. Dünya Savaşı sırasında gösterdiği özveri çalışmaları nedeniyle "Cesur Emek" madalyası ve Lenin'in doğumunun yüzüncü yılı anısına verilen hatıra madalyasını aldı. 1995 yılında kendisine Kırgızistan Halk Yazarı unvanı verildi. Daha sonra okuduğu köy okuluna ve Karakol şehrindeki bir sokağa onun adı verildi.

Eser Bu makale, *Andrei* eserinin özgün Kırgızca versiyonuna dayanmaktadır.

Andrei adlı novella, 1981 yılında Frunze’de (günümüzde Bişkek) Kırgızistan Yayınevi tarafından yayımlanmıştır. Eser, Kırgız Sovyet edebiyatının klasiklerinden biri olup, Brejnev Dönemi’nde (Durgunluk Dönemi) kaleme alınmış olmasına rağmen olaylarını Yumuşama Dönemi’nde (1950’ler–1960’lar) konu edinir. Yumuşama Dönemi, Stalin sonrası Sovyetler Birliği’nde kültürel özgürlüklerin görece genişlediği, iyimserliğin arttığı ve toplumun yeniden inşa edildiği bir süreç olarak kabul edilir.

Arka Plan Novella, İkinci Dünya Savaşı’nın hemen ardından Sovyet Kırgızistanı’nda geçmektedir. Hikâye, Issık Göl kıyısında bulunan ve o dönemde Prjevalsk (günümüzde Karakol) olarak bilinen küçük bir Kırgız köyünde başlar. Daha sonra olaylar Frunze’ye (Bişkek), Moskova’ya ve Leningrad’a (Sankt-Peterburg) taşınır. Bu dönemde birçok Kırgız erkek savaşta hayatını kaybetmiş, geride yıkılmış evler ve bakımsız bahçeler bırakmıştır. *Andrei*’nin eşi Maria ise Leningrad Kuşatması’ndan sağ kurtulanlardan biridir; bu durum savaşın ve geçmişin ağırlığını hikâyeye daha da derinleştirir. Eser, Rus ve Kırgız kültürlerinin karşılaşmasını konu edinir. Yayla yaşamı (cailoo), ortakçılık (ortok) ve çocuk yetiştirmeye ilişkin katı gelenekler gibi yerel unsurları tanıtır. Aynı zamanda Prjevalsk gibi kentlerde açılan yeni fabrikalar aracılığıyla bölgeyi etkisi altına alan sanayileşme sürecini de yansıtır. Bu değişimle birlikte patates yetiştiriciliği, reçel (varenye) yapımı ve Rus tarzı evlerin inşası gibi yeni uygulamalar da köy yaşamının bir parçası hâline gelir.

KİŞİLER

Andrei – Rus bir zanaatkâr ve Baktıbek’in biyolojik babası

Oroz – Kırgız bir çoban ve Baktıbek’in manevi (evlatlık) babası

Aysalkın – *Oroz*’un eşi; Baktıbek’i kendi çocuğu gibi büyüten kadın

Baktıbek – *Andrei*’nin biyolojik oğlu; *Oroz* ve *Aysalkın* tarafından yetiştirilmiştir

Katya – *Andrei*’nin kızı; Baktıbek’e âşık olur

Maria – *Andrei*’nin ilk eşi; doğum sırasında hayatını kaybetmiş ve Baktıbek’in annesidir

Nina – *Andrei*’nin ikinci eşi

ÖZET

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra *Andrei* adlı bir Rus, bir Kırgız köyüne yerleşir ve *Oroz* adlı yerel bir çobanla derin bir dostluk kurar. *Andrei*’nin eşi Maria doğum sırasında hayatını kaybedince, *Andrei* onun son isteğini yerine getirerek yeni doğan oğulları Baktıbek’i *Oroz* ile eşi *Aysalkın*’a verir. Çift, Baktıbek’i kendi çocukları gibi büyütür. Baktıbek’in gerçek ailesine dair sır ise yirmi yıl boyunca gizli tutulur.

Yıllar sonra Moskova’da öğrenci olan Baktıbek, gerçeği bilmeden *Andrei*’nin ikinci evliliğinden olan kızı Katya’ya âşık olur. Yasak bir aşka dönüşen bu ilişki, iki babayı da yıllardır sakladıkları geçmişle yüzleşmek zorunda bırakır. Sonunda *Andrei* gerçeği Katya’ya açıklar. Katya da bu sırrı günlüğüne yazar. Baktıbek günlüğü okuyunca *Andrei*’nin en büyük oğlu ve Katya’nın öz kardeşi olduğunu öğrenir.

Bu gerçeğe sarsılma da olgun davranan Baktıbek, kendisini büyüten Kırgız anne ve babasına bağlı kalmayı seçerken biyolojik kökenlerine de saygı gösterir. Hikâye, Baktıbek’in Issık Göl’den bir genç kızla evlenmesiyle sona erer. Böylece iki aileyi ve iki halkı birleştiren unutulmaz dostluk kutlanmıştır.

OLAYLAR

Köyde Bir Yabancı

Köyde Bir Yabancı *Andrei* adında, yaklaşık otuz yaşlarında bir Rus adam, kerpiç evlerle dolu bir köyde yürüyordu. Köy, Issık Göl Bölgesi’ndeki Prjevalsk’a (günümüzde Karakol) yakındı. Yoldan geçerken evleri dikkatle inceliyordu. İkinci Dünya Savaşı henüz sona ermişti ve bazı evler hasar görmüş, birçok bahçe ise sürülmeden bırakılmıştı. *Andrei*, bu evlerin sahiplerinin savaşta hayatını kaybeden birçok genç erkek gibi geri dönememiş olabileceğini düşündü. Yürürken guguk kuşunun sesini dinledi ve kırsalın sessiz güzelliğine hayran kaldı.

Maripa ve Sürülmemiş Bahçe Bir evin yakınında Andrei, bir kadının iki kıza yabancı bir hırsız olabileceğini söylediğini duydu. Bu sözler onu incitti, ancak yine de kızlara nazikçe yaklaştı ve onlarla Kırgızca konuştu. Kızların isimleri Maripa ve küçük kız kardeşiydi. Andrei, babalarının hayatta olduğunu öğrenince rahatladı. Ardından bahçelerinin neden sürülmediğini ve toprağı ekip biçip ürününü paylaşacak bir ortakçıya (ortok) verip vermediklerini sordu. Kızlar bunun ne anlama geldiğini bilmiyordu. Kısa süre sonra bir komşu geldi ve Andrei'nin ekim yapmak için toprak aradığını düşündü. Kadın ona kendi bahçesini teklif etti. Andrei ise eğer bir yerde çalışacaksa bunun bu bahçe olacağını söyledi. Kadın bu sözler karşısında şaşkınlıktan ne diyeceğini bilemedi.

Yeni Bir Başlangıç: Patates Maripa, Andrei'nin buğday yerine patates ekmek istediğini duyunca meraklandı. Bir süre sonra babaları Oroz eve döndü ve yabancı adamla konuştu. Andrei, köye geliş hakkında duyduklarını ve bakımsız bahçeyi fark ettiğini anlattı. İlk başta bu bahçenin sahibinin savaşta geri dönmeyenlerden biri olduğunu düşünmüştü. Oroz ise savaştan yalnızca bir yıl önce döndüğünü, hayvancılıkla ve yem ekimiyle uğraştığını, bu yüzden bahçeyle ilgilenmeye vakti olmadığını söyledi. Eğer bir traktör toprağı sürerse, Andrei'nin oraya patates ekmesine izin verebileceğini belirtti.

Memleketine Dair Hatıralar İki adam birlikte otururken Andrei hayat hikâyesini anlattı. Kırgızistan'da doğmuş, Kırgızlar arasında büyümüş ve Kırgız okulunda okumuştur. Anne ve babasını kaybettikten sonra akrabaları onu Leningrad'a götürmüştü. Orada bir fabrikada çalışmış ve evlenmişti. Yeni bir hayat kurmasına rağmen Kırgızistan'ı hiçbir zaman unutmadı. Eşine sık sık çocukluğunu ve memleketini anlatıyordu. Bir gün birlikte Kırgızistan'a dönmeyi planlamışlardı, fakat savaş başlayınca bu hayal gerçekleşmedi. Savaş sırasında eşi Leningrad Kuşatması'nın korkunç koşullarını yaşamıştı. Buna rağmen Andrei, Kırgızistan'ı, insanlarını ve çocukluk arkadaşlarını özlemeye devam etti.

Memlekete Dönüş Yolculuğu Andrei, savaş öncesinde bir Kırgız arkadaşından mektup aldığını anlattı. Mektupta onu memleketine davet ediyor, babasının adının bir sokağı verildiğini ve anne babasının mezarlarına Rus geleneğine göre çiçek bırakıldığını yazıyordu. Savaştan sonra Andrei bu mektubu tekrar okudu ve eşisiyle birlikte Kırgızistan'a gelmeye karar verdi. İlk durakları Narin oldu. Andrei burayı kendi ata yurdu olarak görüyordu. Ancak bu ziyaret onu derinden üzdü; çünkü birçok aile yakınlarını kaybetmişti ve birçok erkek savaşta geri dönmemişti.

Bölgeye Geliş Narin'den sonra Frunze'ye geldiler. Burada Prjevalsk'taki (günümüzde Karakol) bir fabrikada iş ilanı gördüler. Bu şehir, kızların yaşadığı köye çok yakındı. Bunun üzerine Leningrad'daki işlerinden ayrıldılar ve kalıcı olarak Kırgızistan'a taşındılar. Andrei fabrikada usta teknisyen olarak çalışmaya başladı ve aynı zamanda eski arkadaşlarını ve tanıdıklarını aramaya devam etti.

Aileyle Tanışma Andrei, kızlara babalarının nerede olduğunu sordu. Kızlar, babalarının çoban olduğunu, genellikle yaylalarda yaşadığını ve o gün köy dükkânına gittiğini söylediler. Kısa süre sonra Oroz eve geldi. Yabancı adamı görünce şaşırdı ama onu dikkatle dinledi. Andrei'nin akıcı Kırgızcası onu çok etkiledi. Andrei ise çocukluğunu Kırgızlar arasında geçirdiğini ve bu yüzden Kırgızca'yı Rusça kadar doğal konuştuğunu anlattı.

Ortak Yaşamlar ve Hatıralar Sohbet daha kişisel bir hâl aldı. Andrei, fabrikada çok az Kırgız işçi olduğunu ve daha fazla yerlinin çalışmasını istediğini söyledi. Oroz, onları bir sonraki tatilde yaylaya davet etti. Andrei ise önce bahçeyi sürmek istediğini belirtti. Ayrıca çocuğu olmadığını söyledi. Oroz ise dört kızı olduğunu ama oğlunun olmadığını söyledi. Savaşta tüm erkek kardeşlerini kaybettiğini de ekledi. Oroz yaylaya dönerken, Andrei'nin özellikle kendi bahçesini seçmesine hâlâ şaşkıncıydı.

Andrei Planını Anlatıyor Yaylada Oroz, eşi Aysalkın'a Rus adamın ortakçı (ortok) olmak istediğini ve bahçeye patates ekmeyi planladığını anlattı. Bu durum hem şaşırtıcı hem de umut vericiydi. Fabrikada Andrei, arkadaşı Petr ile işlerin yavaşlığı ve makinelerin eski olması hakkında konuştu. Birçok makine sık sık bozuluyor, bu yüzden işler çoğunlukla elle yapılıyordu. Tatilde Andrei, Kırgızlar arasında yeniden sıcaklık bulunduğunu ve köyün onu geri çektiğini hissettiğini söyledi.

Atölyedeki Güvenlik Sorunları Andrei, Daşa'nın şikâyet ettiği atölyeye gitti. Usta ve bölüm şefi orada yoktu, yalnızca genç işçiler çalışıyordu. Üstelik gerekli güvenlik talimatları verilmemişti. Dökümhanede genç işçilerin erimiş metal nedeniyle ciddi şekilde yaralanabileceğini fark etti ve onları durdurdu. Usta gelene kadar beklemeleri gerektiğini söyledi. Ancak atölye şefi üretim planı nedeniyle çalışmanın devam etmesini istedi. Eski makineler sık sık bozuluyor, bu da işi daha da zorlaştırıyordu. Petr ise Andrei'nin başmühendis olması gerektiğini düşündü.

İlk Hasat ve Bebek Haberi

Çalışma Arkadaşlarının Ziyareti Andrei, Leningrad'da yarı zamanlı bir öğrenci olarak okurken evine döndü ve eşi Maria ile birlikte akşam yemeği yedi. Kısa bir süre sonra, güvendiği fabrika işçileri Petr, Masha ve Gennady geldiler. Maria onlara çay hazırladı. İşçiler, işçi kolektifinin topladığı patates tohumlarını getirmişlerdi. Andrei ödeme yapmak istedi, ancak Masha bunu reddetti ve bunun ortak bir dayanışma yardımı olduğunu söyledi. Ertesi gün diğer işçilerin de Oroz'un bahçesine yardım edeceğini, böylece fabrika işçileri arasında dayanışma ve iş birliğinin sürdüğünü açıkladı.

Patateslerin Ekilmesi Sabah olduğunda işçiler Oroz'un bahçesine geldi ve patatesleri ekti. Toprağın verimli ve zengin olduğunu söylediler. Ancak bahçenin açık ve korunmasız olmasından endişe ettiler. Ekim işi bittikten sonra Andrei ve arkadaşları bahçenin etrafına bir çit yaptı. Petr ve Andrei çalışırken Kırgızca sessizce konuştular. Masha ne konuştuklarını sorunca, hasadın Kırgız geleneğine göre paylaşılacağını, ihtiyacı olanlara verileceğini açıkladılar.

Bahçedeki Farklı Sesler Bir kadın, Kırgızların patates yetiştirmeyi öğrendiğini ama hâlâ onları saklama konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını söyledi. Bir Rus kadın ise neden bir Kırgız ailesine yardım ettiklerini, sanki kendi işleri yokmuş gibi sorguladı. Yaşlı bir Rus adam ise Andrei'ye teşekkür ederek başkalarına yardım etmenin insani bir görev olduğunu söyledi. Bazıları Kırgızlar hakkında eleştirilerde bulunurken, bazıları onların herkes gibi insanlar olduğunu savundu.

Fabrika Müdürü ile Görüşme Ertesi gün Andrei, Frunze'den döndükten sonra fabrika müdürünü ziyaret etti. Müdür, yaptığı incelemelerden bahsetti. Fabrikanın teknik olarak yenilenmeye ihtiyacı olduğunu, yavaş çalıştığını ve makinelerin eski olduğunu üst makamlara bildirdiğini söyledi. Bunun üzerine kendilerine yalnızca bazı makine parçalarının verildiğini anlattı. Fabrikanın tam kapasite çalışabilmesi için gerekli ekipmanların eksik olduğunu belirtti. Andrei ise bu parçaların makineleri onarmak ve çalışma koşullarını iyileştirmek için kullanılıp kullanılamayacağını kontrol etmek istediğini söyledi.

Yayladan Dönüş Aysalkın, Oroz'un eşi, yayladan döndü ve kızlarından biri onun arkasında geliyordu. Köydeki kadınlar onu gördü ve Oroz hakkında konuşmaya başladılar. Onu güçlü bir çoban olarak övdüler; yüz koyundan yüz kuzuyu büyüttüğünü, bunda eşinin de büyük payı olduğunu söylediler. Aysalkın'ın sırtındaki ağır yükü görünce, bahçede çalışan erkekler için yemek getirdiğini tahmin ettiler. Kadınlar ayrıca Rusların birlikte çalışarak bahçeyi çevirdiğini ve hatta elma fidanları diktiğini, büyük bir birlik içinde hareket ettiklerini söylediler.

Bahçe ve Teşekkür Aysalkın ve kızı geldiklerinde Andrei ve eşi Maria bahçede çalışıyordu. Aysalkın daha önce Andrei'nin evine gittiğini ama onu bulamadığını söyledi. Yayladan getirdiği kumis, ekşi krema ve bir kuzu getirmişti. Bahçenin çevrilmiş ve korunmuş olmasına çok minnettar olduğunu söyledi, ancak böyle bir iyiliğin karşılığını nasıl ödeyeceğini bilemediği için tereddüt etti.

Hediyeler, Reddetme ve Yeni Ev Andrei, bahçeye elma fidanları da diktiğini söyledi. Ayrıca Oroz'un evinin de yeniden yapılması gerektiğini, eski duvarların güçlendirilerek daha sağlam ve rahat bir hâle getirilmesini önerdi. Maria ve Andrei, Aysalkın'ın gücüne ve onuruna sessizce hayran kaldılar. Andrei onu evlerinde kalmaya davet etti, ancak Aysalkın yaylada kalan Oroz ve çocukları düşündüğü için endişeliydi. Teşekkür ederek geri dönmek istedi. Para teklif ettiğinde Andrei bunu kabul etmedi. Aysalkın ısrar etse de Andrei parayı nazikçe geri verdi.

Hasat Sonbahar geldiğinde Andrei, Oroz'un bahçesinden bol bir hasat topladı. Bu ürün iki aileye de yetecek kadar fazlaydı, geri kalanını ise dikkatlice kazılmış bir mahzende sakladılar. Köylüler bol patates üretimine şaşırarak konuşuyorlardı. O dönemde birçok Kırgız patates yetiştirmeyi bilmiyordu, ancak savaş onlara bunun önemini öğretmişti. Patates, zor zamanlarda bir aileyi doyurabilecek ekmek kadar değerliydi. Bahçe, paylaşılan emeğin ve beklenmedik bereketin sessiz bir sembolü hâline geldi.

Tohum Meselesi Komşunun oğlu babasına baharda patates ekmek istediğini söyledi. Ancak tohumları nereden bulacaklarını bilemiyorlardı. Baba bu soruyu sorduğunda çocuk, Oroz'dan isteyebileceklerini söyledi; çünkü Oroz'un bol hasadı vardı ve daha sonra geri vermek şartıyla tohum ödünç alabilirlerdi. Annesi ise pazardan satın almayı önerdi, ancak çocuk orada patateslerin pahalı olduğunu söyledi. Köyde tohumların paylaşılması gerektiğine dair söylentiler yayıldı ve insanlar bu sorunu nasıl çözeceklerini tartışmaya başladı.

Yaşının Ziyareti Köylüler bir ihtiyar göndererek Oroz ile konuşmaya karar verdiler. Bazıları tohumların satılması gerektiğini, bazıları ise ücretsiz verilmesi gerektiğini savundu. Sert bir adam ise Oroz ve Rus adamın köyü terk etmesi gerektiğini söyledi. Yaşlı adam taraf olmak istemedi ve "kendileri gitsin konuşsun" dedi. Daha sonra Oroz'un evine gitti. Masadaki reçeli görünce şaşırdı ve bunun ne olduğunu sordu. Aysalkın bunun "varenye" adlı Rus reçeli olduğunu söyleyince yaşlı adam tedirgin oldu ve bunun "helal" olup olmadığını sordu. Oroz, bunun Maria tarafından yabancı çilek, elma ve kayısı ile şeker kullanılarak yapıldığını açıkladı. Bunu duyunca yaşlı adam Aysalkın'a bunu nasıl yapacağını öğrenmesi gerektiğini söyledi.

Andrei'nin Köydeki Etkisi Andrei çalışkan ve Oroz'a sadık bir dosttu. İlkbahar geldiğinde köylülere ve kolektif çiftliğe patates tohumları dağıttılar. Kısa süre içinde toprak yeşermeye başladı ve herkes yeni bereket için şükretti. Tarım alanları canlanırken Andrei fabrikada da büyük saygı kazandı; liderliği işlerin ilerlemesini sağladı. Güçlü emeği ve iyi kalbi sayesinde köy yavaş yavaş iyileşmeye başladı. İnsanlar, bir dostluk tohumunun bütün bir kasabayı doyuran bir hasada dönüşebileceğini öğrendi.

Yenilenen Ev ve Makarenko Okulu Andrei, Oroz'a para biriktirmeyi ve evini sigortalatmayı öğretti. Birlikte evi yeniden yaptılar, sağlam bir ahır ve derin bir mahzen eklediler. Oroz'un büyük kızları üniversiteye giderken küçük kızları şehirdeki Makarenko okuluna devam etti. Bu okulda Maria çalışıyordu. Komşular Oroz'u "Rus gibi yaşamakla" alay ederek eleştirse de zamanla onlar da evlerini onarmaya başladı. Yeni bir yaşam tarzı ortaya çıktı; eski ve yıkılmış köy, huzur ve gurur dolu bir yere dönüştü.

Maria'nın Ölümü ve Andrei'nin Oğlunu Oroz'a Vermesi

Andrei'nin Mutlu Haberi Köydeki insanlar ve Oroz'un bütün ailesi, usta bir zanaatkâr olduğu için Andrei'ye büyük saygı duyuyordu. Bir gün Andrei ile eşi Maria, Oroz'un evine geldiler. Bir komşu, Maria ile Aysalkın'ın birbirlerini öperek selamladıklarını görünce şaşkınlıkla, "Bir Rus kadını öpüyor; bunlar artık neyin uygun olup olmadığını bilmiyor galiba," dedi. Ancak evin içinde sevindirici bir haber vardı. Andrei gözleri ışıldayarak bir çocuk sahibi olacaklarını söyledi. Doktorun hamile olduğunu söylemesi üzerine Maria utangaç bir şekilde kızardı. Aysalkın sıcak bir gülümsemeyle Maria'nın büyük ihtimalle bir erkek çocuk doğuracağını söyledi. Oroz bu habere o kadar sevindi ki Andrei'ye özel bir hediye olarak genç bir düve verdi.

Ruslar ve Kırgızlar Arasındaki Dostluk Bir süre sonra bir komşu Oroz'un evine geldi ve Andrei'nin koyun kestiğini, eşinin ise geleneksel bir yemek olan bji hazırladığını görünce şaşkına döndü. Bu manzaradan etkilenen komşu, "Ruslarla Kırgızların dostluğu sonsuza kadar yaşasın," dedi. Andrei ise yumuşak bir sesle, babasının ölmeden önce kendisine Kırgızlarla olan bağlarını asla koparmamasını öğütlediğini söyledi. Komşu aynı zamanda bir brigadirdi. Andrei'ye böylesine sağlam ve güzel bir evin nasıl yapılabileceğini sordu. Andrei alçakgönüllülükle bunu gösterebileceğini söyledi, ancak birçok insanın böyle bir işi başaracak güce sahip olmadığını düşündüğü için çekindiğini de ekledi. Oroz'un evinin, savaş sonrasında Leningrad'da inşa edilen en iyi evlerin örnek alınarak yapıldığını anlattı. Bunun üzerine komşu da aynı türden bir ev istediğini söyledi.

Maria'nın Ölümü Aradan çok geçmeden Oroz ve Aysalkın'ın kızları korkunç bir haberle yaylaya döndüler: Maria ölmüştü. Kızlar, Maria'nın doğum sırasında ameliyata alındığını anlattılar. Bebeği dünyaya getirmişti, ancak Andrei dışarı çıktığında gözyaşları içindeydi; çünkü eşi hayatını kaybetmişti. Oroz ve Aysalkın hemen yola çıktılar. Ancak Andrei'nin evinin önünde toplanan insanları gördüklerinde bile buna inanmakta zorlandılar. Andrei onları görünce kendini tutamadı. Acı içinde ağlayarak kendisinin de ölmeyi istediğini söyledi. Oroz ile Aysalkın daha önce hiç bir Rus cenazesi görmemişlerdi. Maria'ya yeni kıyafetler giydirilmiş, başına beyaz bir başörtüsü örtülmüş ve bedeni bir tabuta yerleştirilmişti. Aysalkın yas törenine yardımcı oldu. O ve Oroz günlerce orada kaldılar.

Bir Babanın Kırık Kalbi Yaylaya çıkma vakti gelmişti. Bu yüzden Oroz ile Aysalkın, Andrei'den ayrılmak için izin istediler. Andrei derin bir keder içindeydi. Bir çocuğu tek başına büyütmek zorunda kalacağını hiç düşünmediğini ve kader tarafından lanetlenmiş gibi hissettiğini söyledi. Oroz ile Aysalkın onu teselli ettiler. Maria'nın çok iyi bir kadın olduğunu söylediler. Doktorlar bebeği hastaneden taburcu eder etmez onu kendi elleriyle eve getireceklerine söz verdiler. Andrei'ye güçlü olması gerektiğini söylediler. Çocuk doktorların gözetiminden çıktıktan sonra artık asla yalnız kalmayacağını da eklediler.

Baktıbek Adlı Bir Oğul Andrei, Maria'nın son isteğini hatırladı: çocuklarının sonsuza kadar Oroz ile Aysalkın'a verilmesini istemişti. Andrei, oğlunu tek başına büyütemeyeceğinden korkuyordu. Bu yüzden Oroz'dan çocuğu kendi oğlu olarak nüfusa kaydettirmesini istedi. Maria'nın vasiyetine saygı göstermek için Oroz sonunda bu isteği kabul etti. Köy için büyük bir şölen düzenlendi ve çocuğa Baktıbek adı verildi. Kutlama sırasında Oroz komşularından ciddi bir ricada bulundu: "Bu çocuğa benim kanımdan olmadığını asla söylemeyin. Kendi oğlum olarak büyüsün. Sessizliğiniz ve iyiliğiniz onu ömür boyu korusun."

Kardeşlik Bağı Şölene katılan köylüler, kan bağının ötesine geçen bu dostluğu görünce duygulandılar. Andrei ile Oroz'u kutsadılar, onları gerçek kardeşler olarak nitelendirdiler ve Andrei'ye köye yaptığı sayısız katkı için teşekkür ettiler. O günden sonra Aysalkın bütün sevgisini bebeğe verdi. Ona bir annenin duyabileceği en derin sevgiyle baktı. Oroz ile Aysalkın, Baktıbek'i kendi çocukları gibi büyüttüler. Böylece çocuk, ailesi olmayı seçen insanların sevgisi ve koruması içinde büyüdü.

Şehirde Saklanan Bir Sır Baktıbek yedi yaşına geldiğinde eğitimine başlaması için Frunze şehrinde yaşayan amcasının yanına gönderildi. Oroz bir ay boyunca onun yanında kaldı. Aslında amacı, çocuğu doğumuyla ilgili köyde dolaşabilecek söylentilerden korumaktı. Yıllar hızla geçti. Baktıbek uzun boylu, akıllı ve olgun bir genç oldu. Daha sonra Moskova'ya giderek saygın bir mühendislik enstitüsünde eğitim almaya başladı. Kendisini büyüten babanın soyadını taşıyarak geleceğine güvenle yürüdü. Ancak geçmişinde saklı olan sırdan habersizdi.

Geçmişin Yansıması Baktıbek zamanla yetenekli ve başarılı bir genç adama dönüştü. Anne ve babasının, ayrıca evli kız kardeşlerinin gurur kaynağıydı. Güçlü, becerikli ve çalışkan biriydi. Onu görenler ise fısıltıyla, biyolojik babası Andrei'nin adeta yaşayan bir kopyası olduğunu söylüyorlardı. Aysalkın, bir gün gerçeğin oğlunun kulağına ulaşacağından korkarak sessiz bir endişe taşıyordu. Oroz da bazen oğlana baktığında eski dostunun yüzünü görüyordu. Baktıbek, önemli olan her anlamda onun oğluydu. Yine de genç adamın yüzü, Oroz'un büyük özlem duyduğu dostu Andrei'nin hem güzel hem de acı veren bir hatırası olarak kalmaya devam ediyordu.

Andrei'nin Kırgızistan Ziyareti

Şehirlerarası Telefon Görüşmesi Baktıbek yaz tatili için eve gelmişti. Köy idaresinden Oroz'a bir telefon geldiği haberini getirdi. Başkan onu aceleyle köy bürosuna gönderdi. Oroz ahizeyi kaldırdığında geçmişten gelen bir ses duydu: arayan Andrei'ydi. Kırgızistan'a geri dönmüştü. Oroz'un yüreği sevinçle doldu ve arkadaşını evlerine davet etti. Andrei önce acelesi olduğunu söyleyerek tereddüt etti, ancak sonunda geleceğine söz verdi. Aysalkın haberi duyunca ürperdi. Sessizce, "Çocuk hakkında bir şey sordu

mu?” diye fısıldadı. Oroz başını sallayarak hayır dedi, fakat bu cevap Aysalkın'ın içindeki korkuyu dağıtmaya yetmedi.

Karşılama Hazırlıkları Aysalkın taze ekmek pişirirken gözyaşlarına boğuluyordu. Andrei'nin oğlunu geri almak için geldiğinden korkuyordu. Sofrayı özenle hazırladı. Oroz ise şölen için bir koyun getirmesi amacıyla Baktıbek'i yaylaya gönderdi. Baktıbek anne ve babasına seve seve yardım ediyordu. Onun gözünde Andrei yalnızca babasının yakın dostu ve evlerini yapan usta bir yapı ustasıydı. Baktıbek koyunla birlikte yayladan döndükten sonra Andrei eve yaklaştı. Aysalkın gözyaşları içindeki sesiyle adamlara seslendi:“Geldi. Nihayet Andrei geri döndü.”

Hatıralar Andrei ile Oroz birbirlerine sarıldılar. Yılların ayrılığı gözyaşlarıyla silinip gitti. Andrei sessiz bir hayranlıkla Baktıbek'e baktı. Bir zamanlar kucağında bıraktığı küçücük bebek artık güçlü bir genç adam olmuştu. “Yaşlanmışız, Oroz,” diye fısıldadı. Yılların izlerini hem kendi yüzlerinde hem de dostunun yüzünde görüyordu. Evin içine girdiğinde yıllar önce kendi elleriyle yaptığı ahşap yatağı gördü. Yatak şimdi Baktıbek'in odasındaydı. Geçmişle bugünü birbirine bağlayan sağlam bir köprü gibiydi. Andrei tahtaya dokunduğunda yüreği titredi. Kendi yaptığı bu yatağın, kardeşine emanet ettiği oğlunu yıllarca koruyup büyüttüğünü düşündü.

Sofradaki Buluşma Andrei yere oturdu. Kırgız yemeklerinin tanıdık tadını ve eski dostlarının sıcaklığını özlemişti. Oroz ile Aysalkın'a baktığında onları ayrıldığı günden kadar genç görmesine şaşırdı. Hayatlarından söz ederlerken Andrei yeni ailesinden bahsetti. Artık bir eşi, bir oğlu ve bir kızı vardı. Oroz da gururla kendi kızlarının eğitimlerini tamamladığını ve çalışmaya başladıklarını anlattı. Kızlarından biri hatta Andrei'nin eskiden çalıştığı fabrikada görev yapıyordu. Daha sonra Andrei gözlerini Baktıbek'e çevirdi ve yumuşak bir sesle, Maria'nın güzel yüzünün yansımasını onda gördüğünü söyledi.

Bir Annenin Yakarışı ve Bir Babanın Huzuru Aysalkın korkudan titriyordu. Andrei'ye yalvararak gerçeği oğluna asla söylememesini istedi. Ancak Andrei onu sakinleştirdi: “Endişelenme. Onu sana kendi ellerimle verdim. Tek istediğim, sizin için iyi bir evlat olmasıdır.” Baktıbek geri dönüp iki adamın arasına oturduğunda Andrei onu sessiz bir gururla izledi. Baktıbek'in Frunze'de eğitim gördüğünü ve şimdi Moskova'da mühendislik okuduğunu öğrenince büyük bir hayret ve mutluluk yaşadı.

Leningrad'a Uzanan Yol Baktıbek, Andrei'nin Leningrad'da yaşadığını öğrenince adresini büyük bir heyecanla istedi. Aysalkın'ın gözleri bir anda korkuyla büyüdü. Ancak Andrei sakinliğini korudu. “Beni ziyaret etmeye gelersen anne ve babanı da yanında getir,” dedi. “Baban savaş sırasında o şehir için mücadele etti. Orayı bir kez daha görmeyi hak ediyor.” Baktıbek umut dolu bir sesle Oroz ve Aysalkın'a dönerek gerçekten gidip gitmeyeceklerini sordu. Oroz ve Aysalkın sevgi ve cesaretle bu yolculuğa çıkacaklarına söz verdiler. Hayatlarının uzun yolculuğu sonunda onları aydınlığa doğru götürüyordu.

Bir Damla Gözyaşı ve Paket Ertesi sabah erken saatlerde Baktıbek hâlâ uyurken Andrei usulca onun saçlarını okşadı. Andrei'nin gözünden süzülen tek bir damla yaş genç adamın yüzüne düştü. Baktıbek uyandığında Andrei bunun yalnızca karşılaşmalarından duyduğu duygulanmadan kaynaklandığını söyledi. Köyden ayrılmadan önce Andrei, Maria'nın mezarına çiçek bıraktı. Daha sonra Moskova'da bulunan Baktıbek, ailesinden gönderilen bir paket aldı. Paketin içinde elmalar ve et vardı. Memleketinden gelen yiyecekleri tattığında göğsünü tarif edemediği bir sıcaklık kapladı. Amca Andrei'yi ve yanağına düşen o gözyaşını hatırladı. Bunun üzerine Kasım tatilinde onu ziyaret etmeye karar verdi.

Baktıbek, Katya ile Tanışıyor

Leningrad Treni Ailesinden gelen hediyeleri yanına alan Baktıbek ve bir arkadaşı, Moskova'dan Leningrad'a giden trene bindiler. Tekerlekler raylar üzerinde tıkırdarken Baktıbek, babası Oroz ile Andrei arasındaki o derin bağı düşünüyordu. Köyde geçirdikleri o sabah, Andrei'nin yüzüne damlayan gözyaşının gizli anlamını merak ediyordu. Gökyüzüne değen devasa bir binaya ulaştılar ve on ikinci katta nihayet Andrei'nin kapısını buldular. Kapıyı genç bir kadın açtı; bu Andrei'nin kızıydı. Uzun yolculuk, çocuğu evini inşa eden adama geri getirmişti.

Yüksek Kattaki Dairede Bir Ziyafet Andrei onları büyük bir neşeyle karşıladı, dostunun oğlunu görünce gözleri parladı. Baktıbek köyden getirdiği et ve elmaları çıkardı; Andrei hemen geleneksel bir beşparmak ziyafeti pişirmeyi teklif etti. Ancak Andrei'nin eşi Nina, Baktıbek'i soğuk ve mesafeli bakışlarla süzüyordu. Genç adam onun huzursuzluğunu hissetti ama kendisine evi gezdiren Andrei'nin kızının nazik tavırlarında teselli buldu. Nina'nın bu buz gibi tavrına rağmen, Kırgız dağlarının kokusu Leningrad'daki havayı doldururken geçmişle olan bağ güçlü kalmaya devam etti.

Hatıra Albümü Andrei, karısı Nina'nın soğukluğunu fark etti ve Baktıbek'in o nazik ruhunu hissetti; bu hali ona çok sevdiği Maria'yı hatırlatmıştı. Andrei'nin kızı Katya bir aile albümü getirdi. Baktıbek, albümün içinde beşikteki bebeklik fotoğraflarını, Oroz, Aysalkyn ve kız kardeşlerinin resimlerini görünce donakaldı. Hayat hikayesinin Leningrad'daki bir dairede saklı olduğunu hiç tahmin etmemişti. Ancak yemek vakti geldiğinde Nina kendisini odasına kilitledi ve dışarı çıkmayı reddetti. Masadaki sessizlik adeta bir duvar gibiydi ve Baktıbek'in kalbi yepyeni bir kederle ağırlaştı.

Kırgın ve Sessiz Baktıbek, anne ve babasını asla istenmedikleri bir eve getiremeyeceğine karar verdi. Andrei onu şehri gezdirmeye götürdüğünde, Baktıbek Katya'nın altın kalpli ve nazik biri olduğunu fark etti. Fakat geri döndüklerinde kalbini paramparça eden bir manzarayla karşılaştı. Çöp kutusunda, ailesinin köyünden büyük bir özenle taşıdığı etler ve elmalar duruyordu. Ailesinin sevgisinin sembolleri alelade bir atık gibi çöpe atılmıştı. Kırgın ve sessiz kalan Baktıbek, artık burada daha fazla kalamayacağını anladı. Arkadaşı kapıya geldiğinde, gitme vaktinin geldiğini biliyordu.

Unutulan Çanta Baktıbek, Katya'ya bir daha hiç görüşemeyebileceklerini söyledi ve soğuk şehir havasına doğru yürüyüp gitti. Nina, gencin yaşadığı acıya karşı kayıtsız kalırken Katya, bu yakışıklı genci bir daha nasıl göreceğini merak ederek derin bir üzüntü duydu. Aniden onun unutulan çantasını fark etti ve içinde bir umut ışığı belirdi; belki çantası için geri dönerdi. Bütün akşam kapının eşiğinde bekledi; bu sırada Andrei gölgelerin içinde, kalbi pişmanlıkla dolu bir halde oturuyordu. Hem baba hem de kızı, geride bir çantadan çok daha fazlasını bırakan bir oğlun gidişinin yasını tutarak sessiz koridoru izlediler.

Katya'nın Mektubu Katya, Baktıbek'e Andrei'nin nasıl derin bir keder içinde oturduğunu ve onun dönüşünü beklediğini anlatan bir mektup yazdı. Geride bıraktığı çantadan ve babasının Kırgız toprakları hakkında anlattığı hikayelerden bahsetti. Mektubunda, "Gözlerin ve saçların koyu olsa da sen de bizim gibi açık tenlisin," diye yazdı. Annesi Nina'nın soğuk kalbi için ondan özür diledi ve iletişimde kalmaları için yalvardı. Baktıbek onun sözlerini hayretle okudu. Ailesine Nina'nın nezaketsizliğini zaten anlatmıştı ama yine de aşkın böyle mi yeşerdiğini merak etmeden edemedi.

Kışın Gelen Sürpriz Kış mevsimi, sınavların ağırlığıyla birlikte gelmişti. Bir gün Baktıbek, pek çok ulustan öğrencinin bir arada yaşadığı yurduna geri döndü. Arkadaşı onu heyecanla karşılayarak misafirlerinin geldiğini haber verdi. Karşısında duran Katya'ydı ve Andrei de onunla birlikte gelmişti. Baktıbek'in kalbi şaşkınlıkla hızla çarptı. Evindeki gelenekleri hatırlayarak misafirlerine taze bir yemek hazırlamakta ısrar etti. Katya ona yardım etmek için öne çıktı ve kısa süre sonra oda gençliğin müziğiyle ve ortak bir geleceğin kokusuyla doldu.

Yurtta Öğrenciler kendi memleketlerinin şarkılarını söylerken kapı açıldı ve içeri Andrei girdi. Usta inşaatçı ve genç öğrenci birbirlerine baktılar ve bir anda sıkıca kucaklaştılar. Leningrad'daki dairede geçen o son görüşmenin soğuk hatırası uçup gitti. O küçük, kalabalık odada aralarındaki mesafe yok oldu. Katya onları gülümseyerek izledi; Andrei'nin yıllar önce kurduğu o köprünün, bir babanın sevgisi ve bir oğlun saygısıyla her zamankinden daha güçlü bir şekilde hâlâ ayakta olduğunu biliyordu.

Ölüm Döşesindeki Bir Arzunun Yankısı Andrei, kalbi geçmişin ağırlığıyla dolu bir halde kalabalık odada oturuyordu. Kırgız şarkılarının sesi havayı doldururken Baktıbek'in yüzünde Maria'nın yansımasını gördü. Ameliyatın o acı dolu gününü ve Maria'nın son fısıltısını hatırladı: "Eğer ölürsem, çocuğumuzu Oroz ve Aysalkyn'e ver." Bu fedakârlığın hatırası gözlerine aniden yaşlar getirdi; Baktıbek bu duruma şaşırды ve anlam veremedi. Andrei, karşısındaki gence bakarken sadece bir öğrenciyi değil, bir zamanlar dostunun şefkatli kollarına emanet ettiği o minicik bebeği görüyordu.

Komuzun Şarkısı Baktıbek komuzu eline aldı ve tellerin tınısı yüksek dağların şarkısını söylemeye başladı. Katya, müziğin büyüüne kapılmış bir halde onu sessiz bir hayranlıkla izledi. Baktıbek'in zihni Nina'nın soğukluğuna kaydı; onun Leningrad Kuşatması'ndan sağ çıkan biri değil, Kuibyshev'li olduğunu öğrenmişti. Kendi kendine, gerçek açlığı bilen birinin asla et ve ekmek gibi bir hediye çöpe atmayacağını düşündü. Ailesinin ona öğrettiği değerlerden derin bir gurur duydu; onurun, bir insanın ruhuna ve toprağına nasıl davrandığıyla ilgili olduğunu fark etti.

Yeni Yıl Sözü Katya, Baktıbek'i evine davet etti ama o, kalbindeki temkinli tavrını koruyarak bu teklifi nazikçe reddetti. Andrei, çocukları arasında bir bağ kurulduğunu görmekten mutluluk duyarak onları izledi. Baktıbek'e para vermeye çalıştı ve Nina'yı affetmesini istedi ama genç adam bunu kabul etmedi. Andrei, sabahki uçuşları için hazırlanırken derin bir üzüntü hissetti. Otelde ayrılmadan önce Katya son bir ricada bulundu: "Yeni yılı birlikte kutlayalım." Baktıbek gülümsedi ve kabul etti. Soğuk kış havasında, gelecek yıla doğru yepyeni bir dostluk köprüsü yükselmeye başladı.

Maria'nın Kara Gözlerinin Gölgesi Mevsimler geçerken Baktıbek'in aklında Katya'dan başka hiç kimse yoktu. Ona göre Katya, dünyadaki en akıllı ve en güzel kızdı. Mektupları ve telefon görüşmeleri sıklaştıkça Andrei'nin bir zamanlar umduğu o dostluk, derin ve romantik bir bağa dönüştü. Andrei bu durumu büyüyen bir korkuyla izliyordu. Baktıbek'in koyu renk gözlerine ve saçlarına bakıyor, Maria'nın büyükannesinin Türk olduğunu ve çocuğa bu çarpıcı özellikleri onun verdiğini hatırlıyordu. İkisnin tehlikeli bir yola girdiğini fark ettiğinde, paylaştıkları kanın sırrı ruhuna ağır bir yük gibi bindi.

Nina'nın İmkansız Evlilik Planı Nina, Andrei'ye Katya'nın Baktybek'in doğum günü için Moskova'ya gideceğini haber verdi. Andrei, aralarındaki aşkın ne kadar derinleştiğini fark ederek büyük bir endişeye kapıldı. Şaşırtıcı bir şekilde Nina, mezuniyetten sonra Baktybek'in şehre yerleşmesine yardım etmeleri gerektiğini önerdi. "Eğer birbirlerini seviyorlarsa ne yapabiliriz ki?" diye sordu. Fakat Andrei sessiz bir kâbusun içine hapsolmüştü. Kendi öz oğlunun ve kızının arkadaştan öte olmalarını asla istememişti. Söyleyemediği bir gerçekle sesi titreyerek, "O daha çok genç, bu evlilik asla olamaz," diye itiraz etti.

Katya'nın İtirafı Katya, saçlarını güzelce yaptırmış bir halde eve geldi ve babasına Baktybek için güzel görünüp görünmediğini sordu. Andrei ona Moskova'ya gidemeyeceğini söylediğinde Katya donakaldı. "Ondan nefret mi ediyorsun?" diye sordu. Andrei, ona sadece bir dostunun oğlu olarak saygı duyduğunu söyledi. Ancak Katya geri adım atmadı ve cesurca, "Onu seviyorum," dedi. Andrei, korkudan titreyen bacaklarıyla odanın içinde bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. Bir Kırgız kızının babasına asla aşkını bu kadar açıkça söyleyemeyeceği o gelenekleri hatırladı. Hayatlarını yerle bir etmekle tehdit eden bir sırrın ağırlığıyla öylece kalakaldı.

Ölüm ile Aşk Arasındaki Seçim Andrei, açıklayamadığı bir korkuyla dolu gözlerle Katya'nın karşısına dikildi. Onu Baktıbek ile görmektense hayatına son vermekle tehdit etti ve o aileyle asla mutlu olamayacağı konusunda uyardı. "Ya hayatını ya da bu aşkı seç," diye belirtti. Ancak Katya, babasına kararlı bakışlarla baktı ve Baktıbek'siz bir hayatın hayat olmayacağını söyledi. Andrei, kızını zaten öz oğlu olan o adama kaptırdığını fark edince kalbi paramparça oldu. Sırrının gölgesi odanın üzerine ağır bir şekilde çöktü.

Evlilik Yemini Andrei, dile getirmeye cesaret edemediği bir gerçekle sarmalanmış halde sessizlik içinde oturuyordu. Onlara kardeş olduklarını söylemeli miydi? Sözlerinin onları trajik bir sona sürüklemesinden ya da birlikte kaçmalarına neden olmasından korkuyordu. Nina uzaktayken Katya ona gerçeği söylemesi için yalvardı. "Hangi sırrı saklıyorsun? Biz zaten evlenmek için birbirimize söz verdik," dedi. Andrei sadece ağlayabildi ve Kırgızca bir ağıt fısıldayarak gözyaşları döküldü: "Vah benim talihsiz başım, şimdi ne yapacağım?" Kendi çocuklarını kendi kalplerinden kurtaramayacak olmanın çaresizliğiyle bir fırtınanın içinde hapsolmuş gibi hissetti.

Katya'nın Mektubu Katya, Baktybek'e babasının öfkesini ve ailesinin onu asla kabul etmeyeceğinden duyduğu korkuyu anlatan bir mektup yazdı. Köyde Baktıbek onun sözlerini şaşkınlıkla okudu. Eğer Oroz ve Andrei tekrar bir araya gelirse, bu iki eski dostun her şeyi çözebileceğine inanıyordu. Bu sırada Oroz

ve Aysalkyn oğullarını gururla izliyorlardı. Oroz, çocuğun nihayet seveceği bir kız bulup bulmadığını merak ediyordu ama Aysalkyn, belki Moskova'da birini bulmuştur diyerek ondan sabırlı olmasını istedi. Oğullarının aşkının, geçmişe dönen bir köprü olduğunu henüz bilmiyorlardı.

Katya'nın Fotoğrafı Baktıbek tatili sırasında ailesine Katya adında güzel bir kızın fotoğrafını gösterdi. Andrei'den övgüyle bahsetti ama karısının nezaketsiz biri olduğunu ekledi. Aysalkyn, iki gencin yan yana durduğu o fotoğrafı görünce kalbi korkuyla çarptı. Yıllardır sakladıkları o sır şimdi açığa çıkma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Anne ve babası gece gündüz endişelenmeye başladılar: Çocuklara nasıl kardeş olduklarını söyleyeceklerdi? Onların evlenme ihtimali, sevinçlerini gölgeleyen bir karanlığa dönüştü ve onları bozamadıkları bir sessizliğin içine hapsetti.

Bir Annenin Sessiz Öfkesi Aysalkyn, Baktybek'in Moskova'ya dönüşü için yiyecek hazırlarken zihni çok karıştı. Baktybek onun bu mesafeli halini fark etti ve ruhunu neyin daralttığını sordu. Aysalkyn'in öfkesi Andrei'ye yönelmişti; çocukların tanışmasına neden izin verdiğini bir türlü anlayamıyordu. "Neden kızını oğlumuzun yakınına yaklaştırdı ki?" diyerek Oroz'a dert yandı. Oroz, eski dostunun arkasında durarak karısına onun hakkında kötü konuşmamasını söyledi. Yine de kalplerindeki o tomurcuklanan aşkın korkusuyla oğullarını Moskova'ya uğurlarken hava endişeyle ağırlaşmıştı.

Babalar Buluşuyor ve Andrei Sırrı Katya'ya Açıyor **Mezuniyet Telgrafı** Baktıbek'in eğitiminin son yılıydı; Oroz'u Moskova'ya çağıran bir telgraf gönderdi. Oroz, Katya ile ilgili gerçeğin sonunda açığa çıkıp çıkmayacağını merak ederek ağır bir kalple yola koyuldu. Baktıbek, Andrei'ye de ulaştı ancak ricası yeni bir öfke ateşini körükledi. Genç adam, babasını karşılaması için eski dostunu çağırmak yerine, Katya'nın babasıyla tanışmaya gelip gelemeyeceğini sordu. Andrei, öz oğlu olduğunu bilmediği gencin kız kardeşine duyduğu aşk yüzünden kendisinin bir kenara itildiğini hissederek ani bir öfkeye kapıldı.

Moskova'daki Buluşma Andrei, büyük bir kederle Moskova'ya uçtu; havaalanındaki kalabalıkta Oroz'u aradı ama onu bulamadı. Nihayet yurttan karşılaştıklarında, Andrei eski dostunun kollarına atıldı ve hıçkırarak ağladı. Gizli gerçekten habersiz olan Baktıbek, Oroz'dan Katya ile evlenme isteği hakkında Andrei ile konuşmasını rica etti. İki baba, sessiz bir otel odasında ortak geçmişleriyle yüzleştiler. Oroz, Baktıbek'in Kırgız bir kızla evlenmesi gerektiğini fısıldadı ancak gencin kalbinin çoktan mühürlendiğini biliyordu. Andrei, adresini paylaştığı o güne pişmanlık duyarak suçluluk duygusunun gölgesinde öylece oturdu.

Oroz'un Oğlunu Kaybetme Korkusu Andrei ve Oroz, Katya'ya gerçeği söyleyip söylememe konusunda uzun uzun tartıştılar. Oroz, "Eğer oğlum kim olduğunu öğrenirse, onu sonsuza dek kaybederim," diye fısıldayarak korkudan felç olmuş gibiydi. Andrei'ye, bu sırrı Katya'ya ancak onu bir mezar gibi saklayabilecekse anlatması için yalvardı. Bu sırada Andrei, aşkının Kırgız olduğu için reddedildiğini sanan Baktıbek'i azarladı. Kalbi kırılan Baktıbek, babasının sessizliğiyle ihanete uğramış hissederek doğum gününde içkiye sığındı. Babasının aslında ailesini bir arada tutmak için nasıl bir savaş verdiğini bilmeden, Oroz'a sitemle baktı.

Bir Kızın Kardeşini Öğrenişi Andrei eve döndüğünde Katya'yı çektiği acılardan dolayı solgun ve zayıflamış bir halde buldu. Her iki çocuğunu da bu keder yüzünden kaybetmekten korkarak, sırrı daha fazla saklayamayacağını anladı. "Sana bir gizemi anlatacağım," dedi, "ama annene veya Baktıbek'e asla söylemeyeceğine söz vermelisin." Katya söz verdi; sessiz odada kalbi hızla çarpıyordu. Andrei, loş ışıktaki nihayet aralarındaki kan bağına açıkladı ve bu bağ, kızının aşkını yasak bir trajediye dönüştürdü. Kırgızistan dağlarında doğan gerçek, sonunda Leningrad şehrine ulaşmıştı.

Andrei Yasak Gerçeği Anlatıyor Andrei kızının karşısında duruyordu; sesi yirmi yıldır sakladığı bir sırrın ağırlığıyla titriyordu. "Her şeyin suçlusu benim," diye fısıldadı. Katya'ya imkânsız olan o gerçeği anlattı: O ve Baktıbek kardeştiler. Maria'nın ölümünden ve bebeği, annesinin son arzusunu yerine getirmek için Oroz'a verişinden bahsetti. Katya'nın dünyası başına yıkıldı; yalanlar üzerine kurulu bir aşk için gözyaşı döktü ve Baktıbek'in de bunu bilmesi gerektiğini haykırdı. Ancak Andrei, gerçeğin oğlunun Kırgızistan dağlarında bulunduğu hayatı yok etmesinden korkarak kızından sessiz kalmasını istedi.

Sonsuza Dek Abi ve Kardeş Şafak vaktinde Baktıbek geldi ve Katya'ya "beyaz güvercinim" diye seslendi. Onunla kaçması için kıza yalvardı ancak Katya'nın kalbi artık bir acı duvarının arkasına kilitlenmişti. Gözleri buz gibi soğuyarak, "Bundan sonra sadece abi ve kardeş olmalıyız," dedi. Baktıbek bu ani değişime anlam veremedi ve önlerinde durduğu için Andrei'ye karşı derin bir öfke duydu. Şaşkınlık içinde Katya'nın defterini buldu ve farkında olmadan cebine attı. Sabah sisinin içinde yürürken, ellerinde bu gizemin anahtarını taşıdığından habersizce kızı terk etti.

Defter Moskova'ya dönüş uçağında Baktıbek, aldığı o defteri açtı. Katya'nın gizli düşüncelerini okudu; ilk görüşte ona nasıl aşık olduğunu, mutlu Yeni Yıl kutlamalarını ve babasının katı yasağına karşı verdiği mücadeleyi gördü. Her bir kelime, saf duygularla yeşeren bir aşkın kanıtıydı. Uçak bulutların üzerinde süzülürken Baktıbek, kendisinden onu unutmasını isteyen kızın, aslında bitmek bilmeyen özlemine kaleme alan aynı kız olduğunu anladı. Gökyüzünde, bu ani ve sessiz kederin cevabını mürekkep lekelerinde arayarak öylece oturdu.

Sayfadaki El Yazısı Uçak Moskova'ya doğru süzülürken Baktıbek, Katya'nın günlüğünü okudu ve kimliğinin parmaklarının arasından kayıp gittiğini hissetti. Andrei her şeyi itiraf etmişti: "Baktıbek benim en büyük oğlum, onu Kırgız kardeşime emanet ettim." Kardeşinin yirmi yıldır bambaşka bir hayat yaşadığını öğrenen Katya'nın yaşadığı şoku satırlarda gördü. Bu kelimelerin ağırlığı o kadar büyüktü ki Baktıbek, uçak iniş yaptıktan sonra koltuğunda donakaldı. Kabinin boşaldığını fark etmedi; ancak kaptan pilot yanına gelip yolculuğun bittiğini ve vardıklarını söylediğinde yerinden kıpırdayabildi.

Gizli Kökler Baktıbek, odasının sessizliğinde ağır bir kedere büründü; zihni doğumuyla ilgili bu sırla durmaksızın dönüyordu. Arkadaşları, Oroz ve Andrei arasındaki efsanevi bağa, iki ailenin kaderini değiştiren bu sarsılmaz dostluğa hayran kaldılar. Ona teselliye derslerinde aramasını söylediler ama kitaplar artık içi boş kağıtlardan ibaretti. Günlerini bir park bankında, kendi tarihinin gölgeleri arasında kaybolmuş bir halde geçirdi. O, Leningradlı bir adamın ilk doğan oğluydu ama dağlardaki bir babanın kalbiyle büyütülmüştü.

İki Baba "Ben Andrei'nin en büyük oğluyum," diye fısıldadı; sonunda Katya'ya olan aşkının neden yasak bir hayal olduğunu anlamıştı. Onu büyüten anne ve babası Oroz ve Aysalkyn'i düşündü; bu sırrı bilmenin onları ne kadar incitebileceğinden korktu. Parkta bir öğretmen olan eski bir tanıdığıyla karşılaştı ve nihayet kalbindeki yükü boşalttı. Adama günlüğü, yani sevdiği kızla paylaştığı kan bağının kanıtını gösterdi. Bu yalnız yol ayrımında, yolunu kaybetmeden iki babanın mirasını nasıl taşıyabileceğini arıyordu.

Bilge Öğretmenin Öğüdü Baktıbek, Katya'nın günlüğünü bilge öğretmenle paylaştı; öğretmen onu ağır bir kalple dinledi. "Seni büyüten ebeveynlerin sevgisi en büyük hazinedir," dedi öğretmen şefkatle, "Sen artık onlara aitsin ve onları asla üzmemelisin." Baktıbek'e, Oroz ve Andrei arasındaki o efsanevi dostluğu onurlandırmasını öğütledi ve onu iki ulusun birliğinden doğan bir evlat olarak nitelendirdi. Baktıbek, neden Frunze'deki okula gönderildiğini sonunda anlayarak rahatlamış bir halde gözyaşı döktü. Onu oğlu olarak çağırınların kalbini korumaya kararlı, huzurlu bir ruhla oradan ayrıldı.

İki Ailenin Düğünü Aradan üç yıl geçti ve köy halkı Baktıbek'in düğünü için toplandı. O, Oroz ve Aysalkyn'in gurur duyduğu, saygılı bir adam olmuştu. Gelini, Isık-Göl kıyılarından gelen dünya güzeli bir kızdı; bu seçim herkesi mutlu etmişti. Andrei, Oroz'un yanında duruyordu; her iki baba da aydınlık ve açık yüreklilikle çocuklarını izliyordu. Baktıbek'in doğumuna dair o uzun süredir saklanan sır sonunda gün yüzüne çıkmış olsa da, köy halkı onlara sadece hayır duaları etti. Yaşlılar gülümseyerek, "Gerçeği kendi başına buldun," dediler. İki aileyi tek bir altın mirasa dönüştüren bu bağı kutsayarak genç çift için dua ettiler.

KARAKTER ANALİZİ

Andrei

Andrei, Kırgızistan'ın dağlık Narin bölgesinde doğmuş ve bir Kırgız okulunda aldığı eğitimle şekillenmiş bir "Rus Kırgızı"dır. Anne ve babasını kaybettikten sonra Leningrad'a gönderilmiş, burada ağır sanayi alanında uzmanlaşmış bir usta hâline gelmiştir. Savaş yıllarını atlatmış, ilk eşi Maria ise Leningrad Kuşatması'nın ağır koşullarına dayanmıştır. Andrei'nin Issık Göl bölgesine dönüşü, uzun yıllar sonra yurduna dönen bir evladın dönüşü gibidir. O, köye bir yabancı olarak değil; modern sanayi bilgisini memleketinin yorgun toprağına ve savaşın yaraladığı insanlarına sunan bir kişi olarak gelir.

Çok Kültürlü Andrei iki farklı dünyanın arasında yaşayan bir karakterdir. Rus kökenine sahip olmasına rağmen ruhu Kırgızistan'da şekillenmiştir. Kırgız okulunda eğitim gördüğü için dili akıcı bir şekilde konuşur ve yerel gelenekleri bir Kırgız kadar iyi bilir. Köyde yabancı gibi durmaz; Oroz'la birlikte yer sofrasında otururken de, Leningrad'daki büyük bir fabrikada çalışırken de kendini aynı derecede rahat hisseder. Bu çift yönlü kimliği sayesinde iki halk arasında bir köprü kurar. Dağların geleneklerine saygı duyarken şehrin sanayi kültürünü de beraberinde taşır. Bu yönüyle o, gerçek anlamda bir "Rus Kırgızı"dır.

Becerikli Andrei, sorunları çözmeyi ve üretmeyi bilen, eylem insanı bir karakterdir. Leningrad'daki ağır sanayi yılları onu usta bir teknisyene dönüştürmüştür. Başkalarının onarılamaz gördüğü karmaşık makineleri tamir edebilir. Bu bilgi ve deneyimini köyde de kullanır. Yıkılmaya yüz tutmuş kerpiç evlerin yerine sağlam ve dayanıklı evler inşa eder. Oroz'un evini de "Leningrad tarzında" yeniden yapar. İster oğlu için ahşap bir yatak yapsın ister Oroz'a evini sigortalatmayı öğretsin, Andrei sahip olduğu teknik bilgiyi insanların hayatını daha güvenli ve daha iyi hâle getirmek için kullanır. Onun yeteneği gösteriş için değil, topluma hizmet etmek içindir.

Fedakâr Andrei'nin hayatındaki en belirleyici olay, kendi mutluluğundan önce bir çocuğun geleceğini düşünmesidir. Maria doğum sırasında öldüğünde, Andrei yeni doğmuş bir bebekle tek başına kalır. Maria'nın son arzusunu hatırlar ve annesiz bir çocuğa tek başına yeterli bir yuva sağlayamayacağından korkar. Bu nedenle oğlunu Oroz ve Aysalkın'a emanet eder. Büyük oğlu Baktıbek'ten vazgeçmesi, onun yaptığı en büyük fedakârlıktır. Yıllar boyunca oğlunun büyümesini uzaktan izler. Baktıbek'in kendisini güvende hissedebilmesi için baba rolünü değil, bir aile dostu rolünü üstlenmeyi seçer.

Duygusal Ağır sanayi ortamında çalışmış ve savaş yıllarını yaşamış olmasına rağmen Andrei son derece duygusal bir insandır. Leningrad'da geçirdiği yıllar boyunca Kırgız toprağının kokusunu ve guguk kuşunun sesini özlemiştir. Geçmişe bağlılığı güçlüdür ve anılar onu kolayca duygulandırır. Uyuyan oğlunun saçlarını okşarken ya da ilk eşinin mezarını ziyaret ederken gözyaşlarını tutamaz. Anne ve babasının hatıralarına, çocukluk arkadaşlarına ve geçmişine büyük değer verir. Duyguları onun sadakatini ve davranışlarını yönlendirir. Oroz'a ve Baktıbek'e duyduğu sevgi, hayatındaki bütün kararların arkasındaki sessiz ama güçlü etkidir.

Baktıbek

Baktıbek, Andrei ile Maria'nın biyolojik oğludur; ancak Kırgızistan'ın dağlarında Oroz ve Aysalkın'ın sevgiyle büyüttüğü evlat olarak yetişir. Annesi onu dünyaya getirirken hayatını kaybetmiş, babası ise çocuğun bir annenin şefkatiyle büyümesi için onu en yakın dostu Oroz'a emanet etmiştir. Baktıbek büyürken Rus kökenli olduğunu bilmez; kendisini köyün ve ailesinin gerçek bir evladı olarak görür. Zeki, çalışkan ve hedefleri olan bir gençtir. Zamanla dağlardan ayrılarak Moskova'da mühendislik eğitimi almaya gider. Onun hikâyesi, geçmişine dair saklanan bir sırrı öğrenmesiyle birlikte kimliğini ve aidiyetini sorguladığı bir keşif yolculuğuna dönüşür.

Yetenekli Baktıbek, doğuştan yetenekli ve güçlü bir gençtir. El attığı her işte başarılı olur. İster köyde babası Oroz'a yardım etsin ister Moskova'daki enstitüde mühendislik eğitimi alsın, hem keskin

zekâsını hem de becerisini ortaya koyar. Köylüler sık sık onun Andrei'nin adeta yaşayan bir yansıması olduğunu söylerler. Çünkü Andrei'nin çalışkanlığını ve teknik konulardaki doğal yeteneğini taşımaktadır. Baktıbek, modern şehir yaşamına ve teknolojinin dünyasına uyum sağlamakta zorlanmaz. Bir zamanlar dağlardaki yayla hayatına nasıl alışkınsa, büyük şehirlerdeki eğitim hayatına da aynı başarıyla uyum sağlar. Eğitim alanındaki başarısı, her iki babasından da miras aldığı çalışkanlığın bir göstergesidir.

Vefalı Baktıbek'in kendisini büyüten anne ve babasına duyduğu sevgi derin, içten ve sarsılmazdır. Frunze ya da Moskova gibi büyük şehirlerde yaşadığı dönemlerde bile kalbi her zaman Oroz'un kurduğu mütevazı aile yuvasına bağlıdır. Oroz ve Aysalkın onunla gurur duyarlar; çünkü Baktıbek köklerini hiçbir zaman unutmaz. Sürekli haber gönderir ve her fırsatta tatillerini ailesinin yanında geçirir. Doğumuyla ilgili sarsıcı gerçeği öğrendiğinde ilk düşündüğü şey kendisi değil, anne ve babasının bu durumdan zarar görmemesidir. Oroz ile Aysalkın'a olan bağlılığını korumayı seçer ve böylece bir çocuğu büyütmeyi yarattığı bağın, kan bağından daha güçlü olabileceğini gösterir.

Acı Çeken Baktıbek, kimliğiyle ilgili gerçeği öğrendiğinde derin ve sessiz bir acı yaşar. Moskova'ya yaptığı yalnız bir uçak yolculuğu sırasında Katya'nın günlüğünü okur ve sevdiği kızın aslında öz kız kardeşi olduğunu öğrenir. Bu gerçek, onun bütün dünyasını altüst eder. Kafası karışır, büyük bir üzüntüye kapılır ve yaşadığı sarsıntının etkisiyle hastalanır. Saatlerce şehir parklarında tek başına oturarak hayatının nasıl böylesine karmaşık ve acı verici bir hâl aldığını anlamaya çalışır. Katya ile birlikte olamayacağını bilmenin yükünü taşıırken, aynı zamanda bu sırrı ailesini korumak için saklamak zorundadır. Bu durum onun iç dünyasında derin bir yaraya dönüşür.

Olgun Romanın sonunda Baktıbek, olgunluğu ve fedakârlığıyla gerçek karakterini ortaya koyar. Bilge bir öğretmen tavisyelerine başvurduktan sonra, doğumuyla ilgili sırrın kendisini seven insanların hayatını mahvetmesine izin vermemeye karar verir. Hem Andrei'ye hem de Oroz'a huzur verecek bir yol seçer. Issık Göl'den bir kıza evlenerek ve köyüne bağlı kalmayı sürdürerek babalarının iki kültür arasında kurduğu köprüyü yaşatır. Böylece iki farklı mirasın gücünü taşıyan, bunu da vakur ve sakin bir şekilde sürdüren bir insan hâline gelir.

Oroz

Oroz, Issık Göl (Issık-Köl) yakınlarında küçük bir köyde yaşayan çalışkan bir Kırgız çoban ve savaş gazisidir. Çatışmalarda kendi kardeşlerini kaybettikten sonra köyüne dönmüş ve hayatını sessiz bir emekle, dört kızına bakarak sürdürmüştür. Toprakla iç içe yaşayan bir insandır; yazlık yaylaların düzenine, hayvancılığın ritmine ve doğanın döngüsüne derin bir bağlılık hisseder. Romanın ahlaki dayanak noktasıdır; büyük kalbi sayesinde iki farklı millet arasında bir köprü kurabilen bir karakterdir.

Kardeşçe Bağlı Oroz, etnik köken ve kan bağına aşan nadir bir sadakat duygusuna sahiptir. Köydeki kadınlar Rus yabancıya şüpheyle yaklaşırken, Oroz Andrei'yi evine kabul eder ve onunla "ortok" yani tarım ortağı olmayı kabul eder. Andrei'yi bir misafir gibi değil, adeta uzun zamandır kayıp bir kardeş gibi görür; ekmeğini, sofrasını ve dertlerini onunla paylaşır. Andrei onun için ev yaptığına ya da patates ekmeyi öğrettiğinde, Oroz bu yardımları alçakgönüllülükle ve açık bir kalple kabul eder. Bu bağ o kadar güçlüdür ki, sonunda dostuna verdiği sözü tutmak için kendi ailesinin mahremiyetinden bile fedakârlık yapar.

Merhametli Oroz'un kalbi en çok Andrei'nin en zor zamanında ortaya çıkar. Andrei'nin eşi Maria öldüğünde, Oroz yalnızca taziye sunmaz; ona bir yuva da açar. Eşi Aysalkın ile birlikte yeni doğan Baktıbek'i yanlarına alır ve onu kendi oğulları gibi büyütürler. Böylece annesiz bir bebeğin yetimlik duygusunu hissetmesini engellerler. Oroz çocuğa bir isim, bir kültür ve güçlü bir aidiyet duygusu kazandırır. Baktıbek'i o kadar içten sever ki, çocuk yirmi yıl boyunca evlat edinildiğini hiç fark etmez. Oroz için babalık, biyolojik bağdan değil; sevgi ve günlük emekten oluşur.

Açık Görüşlü Geleneksel bir çoban olmasına rağmen Oroz, yeni fikirlere ve gelişime son derece açıktır. Köyünde Andrei'nin patates ekme önerisini ilk kabul eden kişilerden biridir; bu karar daha sonra

zor zamanlarda bütün köyü doyurur. Eski yaşam biçimini değiştirmeye istekli davranır, Andrei'den öğrendiği yöntemlerle yıkılmaya yüz tutmuş kerpiç evini Leningrad tarzında daha sağlam bir yapıya dönüştürür ve mülkünü sigortalatmayı öğrenir. "Rus yöntemlerinden" korkmaz; aksine Andrei'nin şehirden getirdiği bilgileri akıllıca kullanarak kızları ve oğlu için daha güvenli bir yaşam kurar.

Koruyucu Oroz büyük bir duygusal güce sahip bir adamdır ve çocuğunu acıdan korumak için ağır bir sırrı taşır. Baktıbek gerçeği öğrenirse kendini köyde yabancı hissedeceğinden korkar. Bu yüzden köylülerden, bir şölen sırasında çocuğa geçmişle ilgili gerçeği asla söylemeyeceklerine dair kutsal bir yemin etmelerini ister. Yıllar sonra Andrei geri döndüğünde bile Oroz'un en büyük korkusu oğlunun güvenini kaybetmektir. Ailesini bir arada tutmak için sessiz ama yorucu bir mücadele verir ve bir babanın en büyük görevinin çocuğunun huzurunu korumak olduğunu gösterir.

Aysalkın

Aysalkın, Oroz'un eşi ve Baktıbek'i bebekliğinden itibaren sevgiyle büyüten şefkatli annesidir. Dört kız çocuğunun annesi olmasına rağmen, annesiz kalan Rus bebeği hiçbir tereddüt göstermeden kalbine alır ve Maria'nın ölümünden sonra onun eksik bıraktığı sevgiyi ona verir. Hayatı, yüksek dağ yaylaları (cayloo) ile köy evi arasında geçen zorlu bir emek düzeni içinde sürer. Aysalkın, ailenin gizli sırrını taşıyan duygusal koruyucudur ve bir gün çok sevdiği oğlunun elinden alınacağı korkusunu sessizce içinde yaşar.

Besleyici ve Şefkatli Aysalkın, Oroz'un getirdiği annesiz bebeği ilk andan itibaren kendi ruhunun bir parçası gibi büyütür. Zaten dört kızı olmasına rağmen, Baktıbek'i asla yabancı ya da "Rus çocuğu" olarak görmez. Onun için o sadece oğludur; geceleri başında beklediği, büyümesini gururla izlediği çocuktur. Maria'nın veremediği sevgiyi ona o verir; onu emzirir, büyütür ve sıcaklığını hiç eksik etmez. Sevgesi o kadar derindir ki, çoğu zaman onu doğurmadığını bile unuttur.

Endişeli Güçlü görünmesine rağmen Aysalkın, Baktıbek'in gerçeğinin ortaya çıkacağı korkusunu sürekli içinde taşır. Andrei köye her geldiğinde ya da biri çocuğun farklı gözlerinden bahsettiğinde kalbi sıkışır. Andrei yıllar sonra köye döndüğünde, ilk yaptığı şey korkuyla Oroz'a çocuğunu geri alıp almayacağını sormaktır. Bu endişe onu aşırı derecede korumacı yapar. Tek bir sözün bile oğlunun bildiği dünyayı yıkabileceği düşüncesiyle sürekli tedirgin yaşayan bir kadındır.

Çalışkan Aysalkın, yüksek dağ yaylalarının kadınıdır; ağır emeğin değerini bilen bir çoban eşidir. Günlerini inek sağarak, kımız hazırlayarak ve dağlardan köye ağır yiyecekler taşıyarak geçirir. Andrei bahçeyi çitle çevirdiğinde, teşekkür etmek için yayladan en iyi etleri ve ekşi kremayı getirir. Çok konuşan biri değildir, ancak yaptıkları onun ne kadar fedakâr olduğunu gösterir. İster taze ekmek yoğursun ister patates tarlasında çalışsın, elleri asla boş durmaz.

Dindar ve Geleneklerine Bağlı Aysalkın, halkının geleneklerine derinden bağlıdır ve evinin hem manevi hem de toplumsal saygınlığını korumaya önem verir. Köyün yaşlısı, Andrei'nin eşinin yaptığı reçelin "helal" olup olmadığını sorguladığında dikkatle dinler ve ailesinin doğru yolda olmasına özen gösterir. Evinde misafirlere ikramda bulunur ve büyüklere saygıyı asla ihmal etmez. Bu güçlü gelenek bilinci, Baktıbek ile Katya arasındaki ilişki konusunda duyduğu rahatsızlığın da temelidir; bu bağın doğru olmadığını ve oğluna zarar verebileceğini içgüdüsel olarak hisseder.

TEMALAR

Dostluk:

Halklar Dostluğu

“Halklar Dostluğu” teması, *Andrei* eserinin ruhunu ve temel yapısını oluşturur. 1950’li yıllardan sonra Sovyet edebiyatında sıkça işlenen bu kavram, yalnızca siyasi bir slogan değil; farklı etnik kökenlerden gelen insanların ortak emek, paylaşılan acılar ve karşılıklı saygı sayesinde nasıl birleşebileceğini gösteren insani bir vizyondur. Hikâyede bu dostluk, teorik bir düşünceden ziyade; Rus usta Andrei ile Kırgız çoban Oroz arasındaki sarsılmaz bağda hayat bulur.

Bu bağın en somut örnekleri, Andrei’nin komşularıyla bağ kurmak için akıcı bir Kırgızca konuşması veya Oroz ile yer sofrasında aynı ekmeği bölüşmesidir. Onların dostluğu bizzat toprağın üzerinde, patates ekerken ellerinin aynı çamura bulanmasıyla pekişmiştir. Birbirlerini farklı milletlerin temsilcileri olarak değil; savaşın, kıtlığın ve kaybın ne demek olduğunu bilen iki yoldaş olarak görürler. Andrei, Leningrad Kuşatması’nın yaralarını taşıırken; Oroz, cepheden dönmeyen kardeşlerinin yasını tutmaktadır.

Bu dostluk, toprağı işlemekten çok daha derin bir anlam taşır. Andrei, dostuna olan sevgisini ona sağlam bir ev inşa ederek gösterir. En büyük güven kanıtı ise Andrei’nin, eşinin vefatından sonra yeni doğan oğlunu Oroz ve Aysalkyn’e emanet etmesidir. Bu hareket, “Çocuğumu senin yetiştirmene güvenecek kadar seni seviyorum,” demenin en asil yoludur. Oroz ve Aysalkyn, Baktıbek’i kendi öz evlatları gibi bağrılarına basarak onu yetimliğin hüznünden korurlar. Aysalkyn, bebeği kendi kızlarından ayırmadan büyütür ve onun geleceği için bir annenin duyabileceği en samimi kaygıları taşır.

Yıllar geçse ve araya büyük sırlar girse de bu dostluk asla sarsılmaz. Romanın sonunda Baktıbek evlenirken, iki baba yan yana durur. Onlar artık sadece farklı uluslara mensup iki adam değil; çocuklarının mutluluğu için birleşmiş iki babadır. Hikâye, gerçek dostluğun en zor anlarda paylaşılan umutla ve verilen sözlere yirmi yıl boyunca sadık kalarak inşa edildiğini kanıtlar.

Örnek Sahne: Hasat vaktinden sonra Andrei, maharetli elleriyle Oroz’un evinde bir kuzu keser. Eşi Maria ise koyun bağırsağını pirinç ve sebzeyle doldurarak yapılan geleneksel byjy yemeğini hazırlar. Daha önce bu Rus yabancıya şüpheyle bakan köyün tugay lideri, Andrei’nin eti işleyişini ve yer sofrasına bağdaş kurup herkesle aynı tastan yemek yiyişini hayranlıkla izler. O an, tüm etnik sınırlar eriyip gider; Andrei artık bir yabancı değil, yerel kültüre ve emeğe saygı duyarak sofranın bir parçası olmuş bir “kardeş”tir.

Ekonomi:

Sanayileşme

Taşra bölgelerinin sanayileşmesi teması, romanın çok önemli bir tarihsel arka planını oluşturur. İkinci Dünya Savaşı sırasında Sovyet hükümeti, Avrupa Rusyası’ndaki cephe hatlarından yüzlerce fabrikayı ve binlerce işçiyi Orta Asya’nın güvenli bölgelerine taşıdı. Bu devasa nakil operasyonu savaş çabalarını canlı tutmayı amaçlıyordu; ancak Kırgızistan gibi merkeze uzak bölgeler için bu durum zorlu bir gerçeklik yarattı.

Bu fabrikalarda çalışanlar öncelikle Ruslar, Slavlar veya Baltık cumhuriyetlerinden gelen insanlardı. Uzmanlık gerektiren rollerin çoğu makinelerle birlikte bölgeye taşınan kişilerce doldurulduğu için, yerel Kırgız halkına fabrika katlarında nadiren rastlanıyordu. Bu durum, sanayi dünyasının yerel tarım toplumundan kopuk ve ayrı kaldığı bir bölünme yarattı.

Bu tesisler Orta Asya’ya yeni teknolojiler getirmiş olsa da, genellikle yetersiz donanıma sahiptiler ve bozuk, modası geçmiş makinelerle ayakta kalmaya çalışıyorlardı. Andrei, Przhëvsk’taki fabrikaya vardığında, bu taşınmanın yarattığı heyecan çoktan sönmüş ve tesis ihmal edilmiş uzak bir karakola dönüşmüştü. Aletler eski ve yedek parça temini yetersiz olduğu için işler yavaş ve kaotik ilerliyordu. İşçiler, ağır işlerin çoğunu elle yapmak zorunda kalıyor, bu da güvenliklerini ciddi şekilde tehlikeye atıyordu.

Andrei'nin hikâyedeki rolü, merkez ile taşra arasındaki bu boşluğu kapatmaktır. Büyük sanayi şehri Leningrad'da yetişmiş usta bir teknisyen olarak, bu zor durumdaki dağ fabrikasına "ileri" düzeyde bilgi ve tecrübe getirir. Andrei, makineleri sadece kullanmakla kalmayıp onları tamir ettiği ve geliştirdiği için ideal Sovyet işçisinin kusursuz bir örneğidir. Eski ekipmanları onararak ve genç işçilere nasıl güvenli çalışacaklarını öğretirken, ilerlemenin gerçek amacını ortaya koyar. Uzak bir dağ fabrikasının başarılı olması için Leningrad gibi büyük şehirlerin beceri ve birikimini beraberinde getirir.

Örnek sahne: Andrei fabrikanın döküm atölyesine girdiğinde, genç işçilerin hiçbir denetim olmadan tehlikeli makineleri kullandığını görür.

Gençlerin, sadece üretim planını doldurabilmek adına, düzgün güvenlik talimatları almadan erimiş metalle çalıştıklarını ve korkunç yanık riskleriyle karşı karşıya olduklarını fark eder. Ekipmanlar eski ve bozuktur; buna rağmen bölüm başkanı işe devam etmeleri konusunda ısrar etmektedir.

Andrei hemen müdahale ederek gençlere işi durdurmalarını söyler. Diğerleri sadece fabrikanın üretim miktarıyla ilgilenirken, Andrei bu uzak tesise düzen ve güvenlik getirmek için Leningrad'daki eğitiminden gelen ustalığını kullanır.

Kültür:

Kültürel Farklılıklar

Roman, iki farklı dünyanın karşılaşmasını derinlemesine inceler: Kırgızların göçebe mirası ile Rusların yerleşik gelenekleri. Bu farklılıklar birer engel olarak değil, zamanla dostluk yoluyla uyum sağlayan benzersiz yaşam ritimleri olarak sunulur. Oroz ve ailesi için varoluş; dağ yaylaları (cayloo), hayvanların hareketi ve et ile süt ürünlerine dayalı bir beslenme düzeniyle tanımlanır. Kırgızlar için toprak, hayvan otlatmaya yarayan uçsuz bucaksız, açık bir alandır. Andrei içinse toprak; etrafı çevrilmesi, sürülmesi ve kendisinin "ikinci ekmek" olarak adlandırdığı patates gibi ürünlerin ekilmesi gereken bir bahçedir.

Bu kültürel tezatlar, en çok ev içindeki günlük alışkanlıklarda kendini gösterir. Kırgız yaşamı yer sofrasında geçer; aileler büyük et tabaklarını paylaşmak için yer minderlerinde toplanırlar. Rus yaşamı ise masa etrafında şekillenir; sebze ve tatlı meyve konserve (reçel) açısından zengin bir beslenme düzenine sahiptir.

Ölüm bile bu iki kültürde farklı şekilde karşılanır. Maria'nın cenazesi, bu iki dünyanın birbirini sessizce gözlemlediği vakur bir an sunar. Kırgız köylüleri ilk kez, vefat eden kişinin beyaz bir başörtüsü taktığı ve ahşap bir tabuta yerleştirildiği bir Rus gömme törenine tanıklık ederler. Törenlerdeki bu büyük farka rağmen Aysalkyn, yas ritüellerine yardım etmek için günlerce orada kalarak kederin aslında aynı dili konuştuğunu kanıtlar.

Nihayetinde Andrei, bu kültürel uçurumu kendi davranışlarıyla kapatır. Kolaylıkla yüksek bir masada oturabilecek usta bir inşaatçı olmasına rağmen, Oroz ile yer minderinde bağdaş kurup oturmayı tercih eder.

Örnek sahne: Saygın bir köy büyüğü Oroz'un evini ziyaret eder ve sofrada ilk kez bir kavanoz *varenje* (Rus reçeli) görür. Yaşlı adam, bu koyu renkli ve tatlı yiyecek karşısında hemen irkilir. Daha önce böyle bir yiyecek görmediği için, bir Kırgız'ın bunu yemesinin "helal" olup olmadığını büyük bir endişeyle sorar. Rus yemeklerine yabancı olduğu için, yiyeceğin Müslüman dinî ve kültürel geleneklerine göre yasaklanmış bir madde içermediğinden emin olmak ister.

Oroz onu sakince teselli ederek; Andrei'nin karısı Maria'nın bu reçeli sadece yabani çilek, elma ve kayısıyı şekerle karıştırarak yaptığını açıklar. Yiyeceğin sadece toprağın bir meyvesi olduğunu duyunca, yaşlı adamın korkusu yerini merakı bırakır. Reçeli tadar; lezzetinden ve kalitesinden o kadar etkilenir ki Aysalkyn'e dönüp, bu reçeli yapmayı kendisinin de öğrenmesi gerektiğini söyler.

Kültürel Kavramlar

Andrei romanında kültürel gelenekler, Rus bir adam ile Kırgız bir aile arasında gönül bağı kurulmasına yardımcı olur. Bunun en belirgin örneklerinden biri, kadınların kocalarının akrabalarının isimlerini söylemekten kaçındığı bir gelenek olan "*tergöö*"dür. Köyde Orusbay adında bir adam olduğu

için, halk "Orus" (Rus) kelimesini kullanamamış ve bunun yerine Andrei'ye, Rus köylüsü anlamına gelen "muzhuk" adını takmıştır. Bu durum, başlangıçta Andrei'nin bir yabancı olarak görüldüğünü kanıtlar. Ancak daha sonra Andrei, birlikte çalışıp patates tarlasındaki hasadı paylaştıkları bir ortaklık olan "Ortok" sayesinde Oroz ile yakınlaşmıştır.

Bu iki aile, ölmek üzere olan birinin son arzusu olan "kerez" vasıtasıyla birbirlerine daha da sıkı bağlanmışlardır. Maria ölmekten önce Andrei'den, oğullarını Oroz ve Aysalkyn'e vermesini istemiştir. Bu son arzuyu yerine getirmek için "jentek toi" adı verilen bir isim koyma şenliği düzenlenmiştir. Bu ziyafet sırasında bebeğe Baktıbek adı verilmiş ve Oroz onu resmen oğlu olarak kabul etmiştir.

Geleneksel yemekler de kültürel kimliğin önemini gözler önüne serer. Maria, koyun bağırsağının pirinç ve sebzeyle doldurulmasıyla yapılan bir Kırgız yemeği olan "byjy"yi pişirmeyi öğrenmiştir. Yıllar sonra Baktıbek Moskova'da okurken, kendisine koyun döşünün yağlı derisi ve etinden yapılan geleneksel bir yiyecek olan "kerçöö" gönderilmiştir. Bu yemeği yemek, ona evini ve ailesini hatırlatmıştır.

Geleneksel bir Kırgız müzik aleti olan "komuz" da Baktıbek'in kimliğini yansıtır. Baktıbek bu aleti çaldığında, Kırgız kültürüne olan derin bağlılığını ifade eder. Rus bir anne babadan doğmuş olsa da, Kırgız yaylalarında (cayloo) büyümüş ve Kırgız geleneklerinin kendi benliğinin bir parçası olduğunu hissetmiştir.

Örnek sahne: Bebek Baktıbek için düzenlenen isim koyma şenliği olan "jentek toi" sırasında son derece etkileyici bir an yaşanır. Andrei, kalbi Maria'yı kaybetmenin acısıyla kavrulsa da, Maria'nın son arzusu olan "kerez"i yerine getirmek için Oroz'un ve toplanan köylülerin önünde dimdik durur. Yeni doğmuş oğlunu Oroz'a, çocuğunu başkasına veren bir yabancı gibi değil, en kıymetli varlığını can dostuna emanet eden bir kardeş gibi teslim eder. Oroz, bebeği havaya kaldırır ve onun Kırgızca ismi olan Baktıbek'i tüm topluluğa ilan eder.

O anda, vaktiyle Andrei'ye şüphe uyandıran bir yabancı gözüyle bakan köy büyüğü ve komşular, ona en samimi dualarını ve hayır dualarını sunarlar. Yapılan fedakârlığın büyüklüğünü gören Oroz, kalabalığa döner ve onlardan mühim bir ricada bulunur: Herkesten, çocuğun gerçek kimliğini asla açığa çıkarmamalarını ve ona Rus bir babadan doğduğunu söylememelerini ister. Köy halkından, Baktıbek'in kendi öz kanıymış gibi büyümesine izin vermelerini, onu kolektif sessizlikleri ve nezaketleriyle sarmalamalarını rica eder.

Kimlik:

Aidiyet ve Kimlik

Baktıbek için kimlik, asla sorguladığı bir şey değildir. Kırgızca konuşarak, köy ile yayla (cayloo) arasında mekik dokuyarak ve bir mühendis olma hayaliyle eğitim görerek büyür. Hiç şüphe duymaksızın Oroz ve Aysalkyn'in oğlu olduğunu bilir. Hayatının her dönüm noktasında onu gururla alkışlayan, evinden uzaklaştığında onun için endişelenen ve doğduğu günden beri ona karşılıksız sevgi verenler onlardır. Bu kesinlik, onun benliğinin temel taşıdır.

Her şey, Moskova'ya dönüş uçağında Katya'nın günlüğünü açtığı o anda paramparça olur. Kelimeler adeta ona dik dik bakar: O, Oroz'un kanından değil, Andrei'nin en büyük oğludur. Daha da kötüsü, aşık olduğu kız aslında biyolojik kız kardeşidir. Bir anda, o güne kadar bildiği tüm hayat yeniden yazılır. İnsanların her zaman Andrei'ye benzediğini söylediği o kara gözler artık bir tesadüf değildir ve Andrei'nin yanındayken zaman zaman hissettiği o sessiz sızı, artık yeni ve acı verici bir anlam kazanmıştır. Kendini, gerçekte kim olduğunu ve kendisi hakkında inandığı her şeyin bir yalan olup olmadığını sorgularken bulur.

Bu sorunun ağırlığı onu neredeyse ezer. Bir yanı, hiç tanımadığı babasını anlamak, bunca zaman saklı kalan Rus tarafını tanımak ister. Ancak bu merak, kısa sürede suçluluk duygusu ve korkuyla bastırılır. Andrei'yi babası olarak kabul etmek, onu büyüten insanlara ihanet etmek gibi hissettirir. Ona bir adam olmayı öğreten kişi Oroz iken, Oroz'a "Ata"dan başka ne diyebilir ki? Onu emziren ve üzerine dualar eden kadın olan Aysalkyn'in yüzüne bakıp, başka birinin oğlu olduğunu ona nasıl söyleyebilir? Onları geride bırakma düşüncesi onun için dayanılmazdır.

Ancak parktaki bilge bir öğretmenle konuştuğunda nihayet huzuru bulur. Öğretmen ona iki adam arasında seçim yapmasını söylemez. Bunun yerine Baktıbek'e, o güne kadar kendisine gösterilen yıllar süren bağlılığı hatırlatır. Oroz ve Aysalkyn'in onu bir zorunluluktan değil, her gün yeniden seçtikleri bir

sevgiyle büyüttüklerine dikkat çeker. Bu basit gerçek, Baktıbek'in içindeki fırtınayı dindirir. Kimliğinin kâğıt üzerindeki bir isimle silinemeyecek bir şey olduğunu anlar. Kimliği, sahip olduğu her anıya kazınmıştır: evi bildiği dağlar, düşündüğü Kırgızca kelimeler ve her zaman yanında olan anne babası.

Örnek sahne: Hikâyenin sonunda Baktıbek'in bir taraf seçmesine gerek kalmaz. Isık-Göl'den bir kızla evlenir ve Oroz ile Aysalkyn'in büyüttüğü evlat olarak kalmaya devam eder. Kendisine can veren adam olarak Andrei'yi sessizce onurlandırır ama bu gerçeğin, her zaman bildiği o daha derin hakikati bozmasına asla izin vermez. Roman şüpheyi yer bırakmaz: Aile, damarlarındaki kanla değil; sizi her gün sevmeyi, korumayı ve kendinden bir parça olarak görmeyi seçen insanlarla tanımlanır. Baktıbek için bu kişiler her zaman Oroz ve Aysalkyn olmuştur.